BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 27 mei 1998

inzake een procedure op grond van Verordening (EEG) nr. 4064/89 van de Raad

(Zaak nr. IV/M.1027 — Deutsche Telekom/BetaResearch)

(Kennisgeving geschied onder nummer C(1998) 1441)

(Slechts de tekst in de Duitse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(1999/154/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gelet op de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, inzonderheid op artikel 57, lid 2, onder a),

Gelet op Verordening (EEG) nr. 4064/89 van de Raad van 21 december 1989 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen [1], laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1310/97 [2], inzonderheid op artikel 8, lid 3,

Gezien het besluit van de Commissie van 29 januari 1998 om in de onderhavige zaak de procedure in te leiden,

Na de betrokken ondernemingen in de gelegenheid te hebben gesteld over de bezwaren van de Commissie opmerkingen te maken,

Gezien het advies van het Adviescomité voor concentraties [3],

Overwegende hetgeen volgt:

(1) Op 8 december 1997 heeft de Commissie overeenkomstig artikel 4 van Verordening (EEG) nr. 4064/89 van de Raad, hierna „concentratieverordening" genoemd, een aanmelding van een voorgenomen concentratie ontvangen, waarbij Deutsche Telekom AG, hierna „Telekom" genoemd, CLT-UFA S.A., hierna „CLT-UFA" genoemd, en BetaTechnik GmbH, hierna „BetaTechnik" genoemd, de gezamenlijke zeggenschap in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van de concentratieverordening zouden verwerven over BetaResearch Gesellschaft für Entwicklung und Vermarktung digitaler Infrastrukturen mbH, hierna „BetaResearch" genoemd. De voorgenomen concentratie zou tot stand worden gebracht door verwerving van aandelen.

(2) Op 23 december 1997 besloot de Commissie overeenkomstig artikel 7, lid 2, en artikel 18, lid 2, van de concentratieverordening de totstandbrenging van de concentratie tot de definitieve beschikking te schorsen.

(3) Bij schrijven van 22 december 1997 stelde Duitsland de Commissie overeenkomstig artikel 9, lid 2, van de concentratieverordening ervan in kennis dat door deze concentratie, alsmede door die tussen Bertelsmann, Kirch en Premiere, een machtspositie dreigde te ontstaan of te worden versterkt waardoor op zes markten in Duitsland, die elk een afzonderlijke markt vormen in de zin van artikel 9, lid 7, van de concentratieverordening, de daadwerkelijke mededinging op aanmerkelijke wijze wordt belemmerd.

(4) Op 29 januari 1998 besloot de Commissie overeenkomstig artikel 6, lid 1, onder c), van de concentratieverordening en artikel 57 van de EER-Overeenkomst in de onderhavige zaak de procedure in te leiden.

(5) Het ontwerp van de onderhavige beschikking is door het Adviescomité voor concentraties, respectievelijk op 6 mei 1998 en 25 mei 1998, besproken.

I. DE PARTIJEN

(6) Telekom is de openbare telecommunicatieorganisatie in Duitsland. Telekom is, rechtstreeks of via dochterondernemingen, actief op alle gebieden van telecommunicatiedienstverlening en eigenaar en exploitant van vrijwel alle Duitse kabeltelevisienetten van netniveau 3.

---

[1] PB L 395 van 30.12.1989, blz. 1. Verordening gerectificeerd in PB L 257 van 21.9.1990, blz. 13.
[2] PB L 180 van 9.7.1997, blz. 1.
[3] PB C 57 van 27.2.1999.

(7) CLT-UFA is een gemeenschappelijke onderneming van Bertelsmann AG, hierna „Bertelsmann" genoemd, en Audiofina SA, waarin de beide moedermaatschappijen hun Europese televisieactiviteiten hebben ingebracht. Hiertoe behoort ook de deelneming in Premiere Medien GmbH & Co. KG, hierna „Premiere" genoemd.

(8) BetaTechnik maakt deel uit van het Kirch-concern, hierna „Kirch" genoemd, en houdt zich voornamelijk bezig met postproductiewerk, zoals nasynchronisatie. Kirch is de belangrijkste Duitse aanbieder van speelfilms en televisieprogramma's en is ook actief op het gebied van commerciële televisie.

II. DE VOORGENOMEN CONCENTRATIE

(9) BetaResearch, die thans nog steeds een volle dochteronderneming van Kirch is, is de houder van exclusieve licenties van onbepaalde duur — voor Duitsland, Oostenrijk en het Duitstalige gedeelte van Zwitserland — voor de Beta-technologie voor de encryptie (versleuteling) van programma's op basis van de d-box-decodeerder. De licentiegever van de toegangstechnologie is DigCo BV, waarin Kirch en Irdeto BV, eigendom van het Zuid-Afrikaanse concern MIH, elk een 50 %-deelneming hebben. BetaResearch houdt zich bezig met de ontwikkeling van decodeerderprogrammatuur en zal de versleuteling — en operationele programmatuur voor de d-box-technologie verder ontwikkelen. BetaResearch zal deze technologie aan aanbieders van betaaltelevisie, aan aanbieders van technische diensten voor betaaltelevisie en aan decodeerderproducenten in licentie geven. Voorts zal deze onderneming zelf voorwaardelijketoegangsmodules (CA („Conditional Access")-modules) en smartcards („intelligente kaarten") produceren en deze aan producenten van d-boxen in licentie geven. Bovendien verricht BetaResearch voor derden contract- en projectontwikkeling en heeft zich hiervoor reeds opdrachten van Stinnes en MediaGate (Thyssen Telecom) gekregen.

(10) Eerst zal CLT-UFA een 50 %-deelneming verwerven in zowel BetaResearch als BetaDigital Gesellschaft für digitale Fernsehdienste mbH, hierna „BetaDigital" genoemd, welke laatste eveneens een volle dochteronderneming van Kirch is. Deze transactie maakt deel uit van de voorgenomen herstructurering van de Duitse exploitant van betaaltelevisie Premiere, die een platform voor digitale betaaltelevisieprogramma's en de afzet daarvan zou worden, met gebruikmaking van de d-box-technologie die Kirch haar ter beschikking stelt. Dit voornemen vormt het voorwerp van de procedure in zaak nr. IV/M.993 — Bertelsmann/Kirch/Premiere.

(11) Telekom is toegetreden tot de regeling tussen Kirch en Bertelsmann voor de invoering van Beta-encryptie (versleuteling) en -decryptie(ontsleuteling)-technologie (Beta-toegangstechnologie) op basis van de d-box-decodeerder. Deze technologie zal Telekom een technisch platform bieden voor de digitale distributie van betaaltelevisieprogramma's via haar kabelnet en zal haar in staat stellen technische diensten voor de doorgifte van programma's aan te bieden. Met haar deelname aan de aangemelde transactie beoogt Telekom zeker te stellen dat zij over de noodzakelijke rechten voor Beta-toegangstechnologie beschikt. De transactie maakt deel uit van een ingewikkeld stelsel van overeenkomsten tussen CLT-UFA en Kirch enerzijds en CLT-UFA, Kirch en Telekom anderzijds.

III. DE CONCENTRATIE

(12) Telekom zal met CLT-UFA en Kirch de gezamenlijke zeggenschap in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van de concentratieverordening over BetaResearch uitoefenen. In de „overeenkomst tot herstructurering van BetaResearch", hierna de „herstructureringsovereenkomst" genoemd, is bepaald dat belangrijke zakelijke besluiten, zoals [. . .] [4], met eenparigheid van stemmen door de aandeelhoudersvergadering worden genomen.

(13) BetaResearch zal op duurzame wijze alle functies van een zelfstandige economische eenheid vervullen en zal niet ertoe leiden dat Telekom, CLT-UFA en Kirch hun concurrentiegedrag coördineren. BetaResearch zal de d-box-technologie niet alleen in licentie geven aan ondernemingen — zoals Telekom en BetaDigital — die technische diensten voor digitale televisie willen aanbieden, maar zal ook licenties verlenen aan programma-aanbieders die de benodigde technische diensten zelf wensen te verrichten. Bovendien zal BetaResearch licenties verlenen aan belangstellende producenten van decodeerders en zal hij hen ook van CA-modules voorzien. Voorts zal decodeerprogrammatuur voor derden worden ontwikkeld. Het is derhalve aannemelijk dat BetaResearch niet alleen betrekkingen met haar moedermaatschappijen en met daarmee verbonden ondernemingen zal onderhouden, maar ook in niet-onbelangrijke mate zaken zal doen met derden en daarmee zelf toegang tot de markt zal hebben. BetaResearch moet derhalve als een zelfstandige economische eenheid worden beschouwd. Aangezien via het belang van Bertelsmann in Seca SA, slechts CLT-UFA op het gebied van digitale versleutelingstechnologie voor betaaltelevisie actief is,

[4] Deze versie van de onderhavige beschikking heeft een bewerking ondergaan om ervoor te zorgen dat vertrouwelijke gegevens niet openbaar worden gemaakt.

is er geen gevaar van coördinatie van het concurrentiegedrag tussen Telekom, CLT-UFA en Kirch.

IV. COMMUNAUTAIRE DIMENSIE

(14) Telekom, Bertelsmann en Kirch hebben gezamenlijk een totale wereldomzet van meer dan 5 miljard ECU. Elk van deze ondernemingen behaalt een omzet in de Gemeenschap van meer dan 250 miljoen ECU. Slechts Telekom en Kirch behalen meer dan twee derde van hun totale omzet binnen de Gemeenschap in eenzelfde lidstaat, namelijk Duitsland. De concentratie heeft derhalve een communautaire dimensie en geeft geen aanleiding tot samenwerking uit hoofde van de EER-Overeenkomst.

V. BEOORDELING OP GROND VAN ARTIKEL 2 VAN DE CONCENTRATIEVERORDENING

(15) De voorgenomen concentratie heeft met name gevolgen voor de markten voor:

— technische diensten voor betaaltelevisie;

— kabelnetten.

A. RELEVANTE PRODUCTMARKTEN

1. *Technische diensten voor betaaltelevisie*

(16) Voor betaaltelevisie is een speciale technische infrastructuur nodig, die het mogelijk maakt de televisiesignalen te versleutelen en deze ten behoeve van de abonnee te ontsleutelen. Voor de decryptie zorgt een decoder, die bij elke betaaltelevisieabonnee thuis wordt geïnstalleerd. Decoders voor digitale betaaltelevisie ontsleutelen niet alleen de signalen die in het toegangssysteem versleuteld zijn, maar converteren deze digitale signalen ook, zodat zij met analoge tv-toestellen kunnen worden ontvangen. Voor kabel- en satelliettelevisie worden verschillende decoders gebruikt.

(17) Behalve een decoderbestand vereist de exploitatie van betaaltelevisie ook een systeem van voorwaardelijke toegang. Zo'n systeem houdt in dat met het televisiesignaal versleutelde gegevens worden meegegeven die informatie bevatten over de programma's of programmapakketten waarop een abonnement is genomen, en over het recht van de betaaltelevisieabonnee om de programma's te ontvangen; ook worden smartcards aan de kijker verstrekt, met behulp waarvan de versleutelde gegevens betreffende het recht op ontvangst worden ontsleuteld en aan de decoder doorgegeven.

(18) De beschreven infrastructuur vormt de basis voor de diensten die verband houden met de exploitatie van betaaltelevisie. Deze diensten betreffen voornamelijk het beheer van de voorwaardelijke toegang en het op de markt brengen van de decoder en de smartcards. Technische diensten voor betaaltelevisie vergen voor de doorgifte van digitale programmasignalen via de satelliet en via de kabel een specifieke technologie voor elk van deze. Bij doorgifte via de satelliet wordt het televisiesignaal door het zendstation bewerkt en naar de relevante satelliettransponder gezonden, vanwaar het rechtstreeks door elke abonnee van satelliettelevisie met behulp van een speciale statellietdecodeerder kan worden ontvangen. Bij doorgifte via de kabel worden de verwerkte televisiesignalen eerst van de transponder naar een kopstation van het kabelnet gezonden, waar zij voor het kabelnet geschikt worden gemaakt en vervolgens worden doorgegeven. Ondanks de verschillende doorgiftetechnieken voor satelliet- en kabeltelevisie lijkt een onderverdeling van de markt voor technische diensten voor betaaltelevisie in twee zelfstandige deelmarkten niet noodzakelijk. Voor de exploitatie van betaaltelevisie zijn dezelfde technische diensten nodig, ongeacht of de doorgifte via de satelliet of via de kabel geschiedt. Uiteindelijk kan deze vraag evenwel onbeantwoord blijven, omdat zij voor het resultaat van de beoordeling uit het oogpunt van de mededinging niet van belang is.

2. *Kabelnetten*

(19) Televisiesignalen kunnen worden uitgezonden via etherfrequenties, via satellieten of via kabelnetten. In de beschikking in de zaak MSG-Media Service, hierna „de MSG-zaak" genoemd ([5]), is de Commissie uitgegaan van afzonderlijke markten voor kabelnetten, rechtstreekse satellietontvangst en doorgifte via de ether. Zoals de Commissie in de MSG-zaak heeft vastgesteld, bestaan er tussen deze drie transmissiesystemen aanzienlijke verschillen wat de technische voorwaarden en de financiering betreft.

(20) Vanuit het gezichtspunt van de programma-aanbieders zijn kabel en satelliet — ten minste in Duits-

([5]) PB L 364 van 31.12.1994, blz. 1, overwegingen 39 e.v.

land — niet verwisselbaar als transmissiesysteem voor hun programma's, alleen al vanwege het aanzienlijke verschil, in technisch opzicht, van deze twee transmissiewijzen. Terwijl in Duitsland in totaal 18,5 miljoen huishoudens op het kabelnet zijn aangesloten, zijn er slechts 7 tot 9 miljoen huishoudens die rechtstreeks satellietuitzendingen kunnen ontvangen. Een programma-aanbieder die zijn programma's uitsluitend via satelliet *direct-to-home*, hierna „DTH" genoemd, uitzendt, zal derhalve van al die huishoudens het tweederde gedeelte dat televisie louter en alleen via de ether ontvangt, niet bereiken. Met name huishoudens in grote flatgebouwen kunnen in de regel niet via DTH worden bereikt, omdat de huurovereenkomsten voor het gebruik van satellietschotels de bewoners van die flatgebouwen doorgaans aan beperkingen onderwerpen.

(21) Bovendien bestaan er voor de programma-aanbieder tussen beide transmissiesystemen aanzienlijke kostenverschillen per huishouden. De kosten van analoge doorgifte via de satelliet bedragen jaarlijks ongeveer [5-25] ([4]) miljoen DEM per transponder. Bij 7 miljoen op satelliet aangesloten huishoudens komt dit neer op [1-2] ([4]) DEM per huishouden. Bij 9 miljoen satelliethuishoudens bedragen de kosten toch nog altijd [0,50-2] ([4]) DEM. De kosten van doorgifte via het kabelnet bedragen volgens de gegevens van de onderneming o.tel.o communications GmbH & Co. rond 10 000 DEM per maand per analoog kanaal voor elke 500 000 bereikte huishoudens. Dit komt overeen met 0,02 DEM per maand of 0,24 DEM per jaar per huishouden. Aangezien bij doorgifte via de kabel de transponderkosten over ongeveer 26 miljoen huishoudens kunnen worden gespreid (18,5 miljoen kabelhuishoudens en 7 tot 9 miljoen satelliethuishoudens), bedragen de kosten in dit geval 0,38 DEM per jaar. De totale kosten per kabelhuishouden komen dan neer op 0,62 DEM per jaar. Om het Duits publiek te bereiken, is voor een programma-aanbieder doorgifte via de kabel derhalve aanzienlijk gunstiger. Er zijn derhalve sterke aanwijzingen dat in elk geval in Duitsland de exploitatie van kabelnetten nog immer een afzonderlijke relevante productmarkt vormt.

(22) De vraag of dit daadwerkelijke het geval is, kan uiteindelijk evenwel onbeantwoord blijven, omdat de hypothese van één enkele markt voor kabel en satelliet op het resultaat van de beoordeling van de onderhavige concentratie uit het oogpunt van de mededinging geen invloed zou hebben.

B. GEOGRAFISCH RELEVANTE MARKT

1. *Technische diensten voor betaaltelevisie*

(23) Technische diensten voor betaaltelevisie zijn nauw verbonden met het betaaltelevisieaanbod. In de MSG-zaak ([6]) ging de Commissie ervan uit dat de relevante geografische markt zich tot Duitsland beperkte, maar zij voegde hier meteen aan toe dat, voorzover Duitse aanbieders van digitale betaaltelevisie abonnees in andere Duitstalige gebieden konden werven, de dienstenmarkt van MSG zich waarschijnlijk ook tot die gebieden zal uitstrekken. In het onderhavige geval kan de markt voor technische diensten voor betaaltelevisie, indien wordt uitgegaan van een enkele markt voor satelliet- en kabeltransmissie, geacht worden zich over het gehele Duitstalige gebied uit te strekken. Voorzover technische diensten voor betaaltelevisie via de kabel een afzonderlijke markt vormen, zou de geografisch relevante markt zich evenwel tot Duitsland beperken. Aangezien zelfs bij de veronderstelling van één enkele markt voor satelliet- en kabeltransmissie de beoordeling van de concentratie uit het oogpunt van de mededinging niet anders zou luiden, kan in zoverre het punt van de geografisch relevante markt open blijven.

2. *Kabelnetten*

(24) De structuur van de kabelmarkten is in de meeste lidstaten aan uiteenlopende geografische, commerciële en wettelijke marktvoorwaarden onderworpen ([7]). De Commissie heeft in haar beschikking in de MSG-zaak ([8]) vastgesteld dat er reeds sprake was van een Duitse nationale markt door het toenmalige wettelijke monopolie van Telekom voor het op openbare wegen aanleggen en het exploiteren van openbare kabelnetten. Ook al is het netwerkmonopolie sindsdien afgeschaft en zijn er reeds ten minste op netniveau 4 in ruimere mate particuliere exploitanten actief, toch neemt Telekom nog steeds een voorname positie in, omdat zij eigenaar is van vrijwel het gehele Duitse kabelnet op netniveau 3. Daarom verschillen de mededingingsvoorwaarden in Duitsland nog steeds wezenlijk van die in andere landen. De Commissie gaat er derhalve van uit dat de geografisch relevante markt voor kabelnetten in het onderhavige geval beperkt is tot Duitsland. Dit is ook het geval wanneer de relevante productmarkt zowel kabelnetten als rechtstreekse doorgifte via de satelliet zou omvatten.

([6]) T.a.p. (zie voetnoot 5), overwegingen 52, 53 en 54.
([7]) Zie de zaak Nordic Satellite Distribution (PB L 53 van 2.3.1996, blz. 20, overweging 73).
([8]) T.a.p. (zie voetnoot 5), overweging 54.

C. GEVOLGEN VAN DE CONCENTRATIE

1. *Technische diensten voor betaaltelevisie*

a) **Monopolie van Telekom inzake het aanbieden van technische diensten voor de doorgifte van betaaltelevisie**

(25) Het valt te verwachten dat de concentratie Telekom een monopolie voor het beheer van de toegangscontrole op kabelgebied zal opleveren. Naar aanleiding van de parallelle concentratie tussen Bertelsmann, Kirch en Premiere zal BetaDigital een langdurig monopolie voor technische diensten voor doorgifte via de satelliet verkrijgen.

(26) In Duitsland zijn in totaal 18,5 miljoen huishoudens, of meer dan de helft van alle huishoudens met televisie, aangesloten op het kabelnet. Satelliettelevisie wordt in Duitsland daarentegen door slechts 7 tot 9 miljoen huishoudens ontvangen. Door de historische ontwikkeling van de kabelnetstructuur kunnen in Duitsland verschillende netniveaus worden onderscheiden. Voor het aanbieden van kabeltelevisie zijn met name de netniveaus 3 en 4 van belang. Netniveau 3 vormt het distributienet van kopstation tot aan de perceelgrens. Netniveau 4 bestaat uit de netinfrastructuur tussen de perceelgrens en de aansluitkastjes van de televisie bezittende huishoudens. Netniveau 3 wordt in Duitsland vrijwel uitsluitend door Telekom geëxploiteerd: 16,5 miljoen huishoudens met kabelaansluiting ontvangen de kabelsignalen op netniveau 3 via een Telekom-net. Bovendien is Telekom ook veruit de grootste exploitant van verdeelkastjes: voor 6 miljoen huishoudens is het kabelnet op niveau 4 dat van Telekom. Daarentegen ontvangen 2 miljoen huishoudens hun televisiesignalen via particuliere netwerken van niveau 3 en worden 12,5 miljoen huishoudens op niveau 4 door particuliere kabelexploitanten bediend. De grootste particuliere kabelexploitant heeft ongeveer 2 miljoen aangesloten huishoudens, en de daaropvolgende twee exploitanten respectievelijk 1,2 miljoen en 0,9 miljoen huishoudens. Alle overige particuliere kabelexploitanten bedienen elk minder dan 0,25 miljoen huishoudens. Bovendien zijn de netten van de particuliere exploitanten her en der over Duitsland verspreid. Uit deze cijfers blijkt dat Telekom het leeuwendeel van de kabelnetten exploiteert.

(27) Telekom is voorlopig de enige aanbieder van technische diensten voor de doorgifte van digitale signalen via het kabelnet. CLT-UFA, Kirch en Telekom hebben in hun herstructureringsovereenkomst afgesproken dat Telekom voor de verrichting van technische diensten voor de doorgifte van digitale televisieprogramma's via haar kabelnetten uitsluitend gebruik zal maken van de Beta-toegangstechnologie op basis van de d-box-decoder. Voorts hebben CLT-UFA, Kirch en Telekom in de herstructureringsovereenkomst en in het memorandum van overeenstemming betreffende een programma-aanbiederneutrale-kabelplatform voor digitale televisie bepaald dat Telekom uitsluitende gebruiksrechten voor de Beta-toegangstechnologie bezit, voorzover zij deze voor haar kabelnet zal gebruiken. Van deze uitsluitende gebruiksrechten zijn slechts andere programmatuuraanbieders uitgesloten. Dit sluit reeds de mogelijkheid uit dat op het gebied van de Telekom-kabelnetten andere kabelexploitanten een licentie van BetaResearch voor de Beta-toegangstechnologie zouden krijgen en daarmee als concurrent van Telekom actief zouden kunnen worden.

b) **Langdurig karakter van de machtspositie**

(28) Telekom zal in de nabije toekomst de enige aanbieder van technische diensten voor de doorgifte van betaaltelevisie via kabelnetten in Duitsland blijven en zal in dit opzicht een op lange duur ingestelde monopoliepositie innemen. Deze conclusie steunt op de volgende overwegingen.

i) *Premiere zal voor de lange duur het enige programmaplatform in Duitsland zijn*

(29) Bij betaaltelevisie is de verwerving van uitzendrechten nog belangrijker dan bij vrij toegankelijke televisie. Om de consument ertoe te bewegen een abonnement op bepaalde programma's te nemen of voor bepaalde programma's van pay-per-view gebruik te maken, is slechts een bepaalde programma-inhoud geschikt. De ervaring met betaaltelevisie in Europa leert dat slechts een combinatie van rechten voor de eerste uitzending van filmproducties van de grote Hollywoodstudio's en van uitzendrechten voor populaire sportevenementen een betaaltelevisiepakket de nodige aantrekkingskracht kan verlenen. Dit geldt in het bijzonder in Duitsland, waar elk televisiehuishouden, anders dan in bijvoorbeeld in Frankrijk of in het Verenigd Koninkrijk, meer dan 30 kanalen vrij („free tv") kan ontvangen. Het belang van topfilms en sportuitzendingen voor betaaltelevisie wordt ook onderstreept door de geraamde programmakosten in het ondernemingsplan van Premiere. Volgens dit plan heeft in 1998 ongeveer [50-80] % ([4]) van alle licentiekosten betrekking op topfilms (ongeveer [20-50] % ([4])) en op sportrechten (meer dan [10-40] % ([4])). Een alternatief programmaplatform kan

slechts worden geboden door een marktdeelnemer die over toegang tot aantrekkelijke programma's (zogenoemde „prime"-programma's) beschikt en hiermee een veelbelovend betaaltelevisiepakket, ook „boeket" genoemd, kan aanbieden.

(30) De programmamiddelen zijn echter schaars, omdat de uitzendrechten voor dergelijke populaire programma's doorgaans op basis van langlopende exclusieve overeenkomsten worden verleend. Voor het Duitstalig gebied beschikken CLT-UFA en Kirch over [. . .] [4] betaaltelevisierechten voor topfilms uit output deals van de grote Hollywoodstudio's, alsmede over [. . .] [4] sportrechten. Aangezien CLT-UFA en Kirch hun betaaltelevisierechten aan Premiere zullen overdragen, zal de transactie Premiere voorlopig de enige exploitant maken die over de programma's beschikt om een „prime"-kanaal te worden. Voor de duur van de bestaande overeenkomsten zal geen andere aanbieder toegang tot de programmamiddelen van Premiere krijgen. In dit opzicht zullen potentiële concurrenten ook niet in staat zijn om voor het Duitstalige gebied een alternatief programmaplatform te bieden. Wellicht zullen zij in specifieke niches van de betaaltelevisiemarkt bepaalde programma's kunnen aanbieden, maar ook hiervoor zullen zij afhankelijk zijn van het programma- en afzetplatform van Premiere.

(31) Het is evenmin waarschijnlijk dat deze situatie na afloop van de looptijd van de overeenkomsten betreffende de betaaltelevisierechten enige verandering zal ondergaan. Theoretisch zouden Europese en niet-Europese programma-aanbieders, en met name die van betaaltelevisie in andere lidstaten, zoals BSkyB of Canal+, en de grote Hollywoodstudio's weliswaar zelf in het Duitstalige gebied als aanbieders van betaaltelevisie actief kunnen worden, maar het sluiten van een aantal afzonderlijke output deals alleen is niet voldoende om een ander programmaplatform tot stand te kunnen brengen. De output deals die Kirch en CLT-UFA hebben gesloten, hebben verschillende looptijden, variërend van [1-10] [4] jaar. Potentiële concurrenten zouden derhalve voor een aantal jaren rechten uit hoofde van meerdere output deals moeten verwerven om een aantrekkelijk betaaltelevisieboeket te kunnen aanbieden.

(32) Gelet op de tot op heden door Premiere ingenomen marktpositie, zullen concurrenten nauwelijks in staat zijn om zelf in enige mate van betekenis aantrekkelijke betaaltelevisie-uitzendrechten te verwerven. Om uitzendrechten te kunnen verwerven, is het namelijk van doorslaggevend belang toegang tot kijkers te hebben in de vorm van een reeds bestaand abonneebestand, omdat de rechthebbenden op de programma's doorgaan in een brede distributie van hun programma's geïnteresseerd zijn. Dit geldt voor populaire films en nog meer voor sportevenementen. Daarbij komt dat de prijzen van betaaltelevisierechten doorgaans vastgesteld worden op basis van het aantal abonnees, waarbij een minimumaantal abonnees wordt gegarandeerd. Dit is tenminste het geval bij output deals. Hieruit volgt enerzijds dat bij de verkoop van rechten aan Premiere door het in de komende jaren te verwachten grote abonneebestand een aanzienlijk hogere prijs kan worden behaald dan bij verkoop aan een nieuwkomer, en anderzijds dat de nieuwkomer bij het sluiten van output deals een aanzienlijk financieel risico op zich neemt, daar hij een minimumaantal abonnees moet garanderen, zonder ervan zeker te zijn dat hij dit aantal ook daadwerkelijk zal bereiken. Gezien die voordelen waarover Premiere tegenover potentiële concurrenten beschikt bij onderhandelingen over uitzendrechten voor aantrekkelijke programma's, is het onwaarschijnlijk dat derden in staat zullen zijn voldoende toegang tot „prime"-programma's te verkrijgen.

ii) *Door de concentratie zal de d-box-technologie feitelijk de digitale standaard voor het Duitstalige gebied worden*

(33) Voor het aanbieden van betaaltelevisie is een speciale technische infrastructuur nodig. Deze kan worden geleverd door aanbieders van betaaltelevisie zelf, maar ook door derden, in de eerste plaats door kabelexploitanten. Door de structuur van het Duitse kabelnet zijn particuliere kabelexploitanten alleen niet in staat om de technische infrastructuur voor de doorgifte van betaaltelevisie te bieden. Hun „kabeleilandjes" zijn doorgaan te klein om de omvangrijke investeringen te rechtvaardigen die voor een eigen systeem van toegangscontrole en een alternatief decoderbestand voor betaaltelevisie nodig zijn. Bovendien bezitten particuliere kabelexploitanten slechts gedeelten van de bij de distributie van kabeltelevisie betrokken netniveaus 3 en 4. Op netniveau 3, dat het net van het kabelkopstation, waar het digitale programmasignaal wordt ontvangen en aan het kabelnet wordt doorgegeven, tot de perceelgrens van de respectieve woningen omvat, is het leeuwendeel van de kabelnetten in handen van Telekom. Hierdoor zijn de particuliere kabelexploitanten thans op voorbereidende diensten van Telekom op netniveau 3 aangewezen. Deze exploitanten kunnen derhalve geen alternatieve faciliteiten voor de doorgifte van betaaltelevisie bieden zonder Telekom hierbij te betrekken.

Voor de totstandbrenging van een dergelijke alternatieve infrastructuur zou het absoluut noodzakelijk zijn de „kabeleilandjes" van de particuliere exploitanten via de toevoernetten van netniveau 3 te integreren.

(34) Na de concentratie zal Premiere digitale betaaltelevisie aanbieden op basis van de d-box-technologie en de d-box-decodeerder. Telekom zal technische diensten voor betaaltelevisie via de kabel aanbieden op basis van de Beta-toegangstechnologie en de d-box-decodeerder. De ondernemingen die geëigend waren om een infrastructuur voor digitale televisie tot stand te brengen en de daarmee verbonden diensten te verrichten, hebben zich dus vastgelegd op de Beta-toegangstechnologie op basis van de d-box-decodeerder. Derhalve moet worden aangenomen dat het in het Duitstalige gebied binnen afzienbare tijd niet tot een alternatief technisch platform voor digitale televisie zal komen.

iii) *De monopoliepositie van het programmaplatform van Premiere, en de doorgifte hiervan door Telekom aan het kabelnet op basis van de d-box-technologie, belet voor lange duur de introductie van een andere technologie*

(35) Voor de aanleg van een alternatieve technische infrastructuur voor de doorgifte van betaaltelevisie zouden omvangrijke investeringen nodig zijn. Andere potentiële aanbieders zouden zich deze investeringen slechts getroosten wanneer de kansen op toetreding tot de markt deze zouden rechtvaardigen. Hiervoor zou er ruimte moeten zijn voor een tweede aanbieder van betaaltelevisie in Duitsland. Deze zou zelf een technisch platform op basis van een alternatieve technologie tot stand kunnen brengen of derden de gelegenheid kunnen geven een technische infrastructuur aan te leggen. Zoals echter reeds opgemerkt, is het niet waarschijnlijk dat, gelet op de gevestigde positie van Premiere, welke zij ontleent aan haar abonneebestand, en met name aan haar programmamiddelen, een andere aanbieder van betaaltelevisie tot de markt zal toetreden.

(36) Bovendien zou een alternatieve toegangs- en decodertechnologie slechts voor de doorgifte via de satelliet kunnen worden ontwikkeld. CLT-UFA, Kirch en Telekom hebben in de herstructureringsovereenkomst immers afgesproken dat Telekom voor het aanbieden van technische diensten voor de doorgifte van digitale televisieprogramma's via haar kabelnet uitsluitend de Beta-toegangstechnologie op basis van de d-box-decodeerder zal gebruiken. Dit betekent dat potentiële aanbieders van betaaltelevisie en andere potentiële aanbieders van voorwaardelijketoegangsdiensten via de Telekomnetten in elk geval gedwongen zullen zijn om de Beta-toegangstechnologie en de d-box-decodeerder te gebruiken.

iv) *Elke potentiële aanbieder van voorwaardelijke toegang zal afhankelijk zijn van het licentiebeleid van BetaResearch*

(37) BetaResearch is licentiegever voor de toegangscontrolesystemen die in de d-box gebruikt worden. Zoals de partijen hebben opgemerkt, is om beveiligingsredenen een ingebouwd toegangscontrolesysteem ontwikkeld. Andere aanbieders van betaaltelevisie, zoals Canal+ en BSkyB, die reeds ervaring hebben met de betaaltelevisiemarkt, geven eveneens de voorkeur aan een ingebouwd systeem voor toegangscontrole om beter beschermd te zijn tegen schendingen van de beveiliging van de verzonden gegevens. Overeenkomstig de DVB-norm bestaan er twee mogelijkheden om te voorkomen dat een kijker die abonnementen met verschillende voorwaardelijketoegangssystemen neemt, meer dan één decodeerder moet gebruiken: het Simulcryptsysteem en de zogenoemde „common interface", hierna „CI" genoemd.

(38) Met CI kunnen de meest uiteenlopende systemen in dezelfde decodeerder worden gebruikt, waardoor alle andere aanbieders van betaaltelevisie en daarmee verbonden diensten voor het bestaande decodeerderbestand hun eigen toegangssystemen kunnen gebruiken. Anders dan bij het Simulcryptsysteem is het niet noodzakelijk om voor koppeling van het eigen toegangsysteem met het ingebouwde systeem van de decodeerder een overeenkomst te sluiten met de partij die het decodeerderbestand geïnstalleerd heeft. Indien een eigen voorwaardelijketoegangssysteem wordt gebruikt, moet de toegang tot dit systeem op basis van non-discriminatie gebeuren. Volgens de Commissie is het in dit verband noodzakelijk dat de licentiegever voor de decodeerdertechnologie in staat is zijn zakelijke beslissingen onafhankelijk van de invloed van enige aanbieder van programma's te nemen. In het onderhavige geval is van een dergelijke onafhankelijkheid geen sprake, omdat BetaResearch overwegend onder de zeggenschap staat van ondernemingen die als programma-aanbieders eigen belangen hebben.

(39) Nu eenmaal alle huidige en potentiële aanbieders van digitale betaaltelevisie en Telekom als aanbieder van technische diensten voor het kabelnet voor de Beta-toegangstechnologie en de d-box-decodeerder hebben gekozen, is het uitgesloten dat er nog een alternatief decodeerderbestand in Duitsland zou kunnen worden geïnstalleerd. Elke andere potentiële aanbieder van diensten op het gebied van toegangscontrole moet dus ook gebruikmaken

van de d-box-decodeerder. De d-box bevat een ingebouwd versleutelingssysteem dat door BetaResearch is ontwikkeld. Potentiële aanbieders van technische diensten voor betaaltelevisie zijn derhalve aangewezen op licenties van BetaResearch voor de Beta-toegangstechnologie. Dit geldt voor doorgifte via zowel de kabel als de satelliet. BetaResearch zou er echter economisch geen belang bij hebben om BetaDigital of Telekom als een van haar moedermaatschappijen bij het aanbieden van toegangscontrole voor de kabel aan mededinging op de markt voor technische diensten voor betaaltelevisie bloot te stellen. In dit opzicht kan BetaResearch met haar licentiebeleid andere aanbieders van diensten voor hun toegang tot de markt hinderen.

v) *Door de huidige structuur van de Duitse kabelnetten kunnen particuliere kabelexploitanten geen technische diensten voor betaaltelevisie op hun netten aanbieden*

(40) De partijen stellen dat particuliere kabelexploitanten in staat zouden zijn een technisch platform tot stand te brengen en te gebruiken en Telekom hiermee concurrentie aan te doen. Deze zienswijze kan niet worden aanvaard. De particuliere kabelexploitanten beschikken doorgaans over kleine „kabeleilandjes" van netniveau 4 (verdeelkastjes en aansluitnetten), die meestal onderling niet verbonden zijn en die bediend worden door het zogenoemde ruggengraatnet van Telekom (netniveau 3). Dit geldt ook voor de verrichting van technische diensten voor betaaltelevisie. Bij de kabelnetten van Telekom worden de door de aanbieders verzonden signalen centraal in het zendstation van Telekom te Usingen ontvangen en na bewerking aan de koopstations van de Telekom-kabelnetten doorgezonden. De integratie van de „kabeleilandjes" van de particuliere kabelexploitanten door de toevoernetten van netniveau 3 zou derhalve een conditio sine qua non zijn om deze exploitanten in staat te stellen technische diensten voor betaaltelevisie aan te bieden. De installatie van eigen kopstations is tenminste voor particuliere kabelexploitanten die uitsluitend op netniveau 4 actief zijn, doorgaans geen alternatief. De hiervoor benodigde investeringen zijn door het versplinterde karakter van de kabelnetten economisch niet verantwoord.

(41) De mogelijkheid voor particuliere kabelexploitanten om technische diensten voor betaaltelevisie via hun kabelnetten aan te bieden, is derhalve zuiver theoretisch. Bovendien zouden deze exploitanten hiervoor een licentie van BetaResearch voor het gebruik van de Beta-technologie moeten nemen, gezien de verwachting dat deze technologie de digitale standaard zal worden. Zoals reeds uiteengezet, is het evenwel aannemelijk dat BetaResearch er geen economisch belang bij zal hebben Telekom als haar moedermaatschappij bij het aanbieden van toegangscontrole voor het kabelnet aan concurrentie op de markt voor technische diensten voor betaaltelevisie bloot te stellen. In dit opzicht zou BetaResearch met haar licentiebeleid de toetreding via andere dienstenaanbieders tot de markt kunnen hinderen.

vi) *De vermeende neutraliserende invloed van Telekom op BetaResearch kan evenmin leiden tot een positieve beoordeling van de concentratie*

(42) Telekom heeft aangevoerd dat zij door haar deelneming in BetaResearch een neutraliserende invloed op het concurrentiegedrag van deze onderneming zou kunnen uitoefenen, welk gedrag zonder Telekom volledig door de aanbieders van betaaltelevisie CLT-UFA en Kirch bepaald zou worden. Hierover kan in de eerste plaats worden opgemerkt dat CLT-UFA en Kirch tezamen een tweederdenbelang in BetaResearch hebben en dat de satellietsector zich grotendeels aan de invloed van Telekom onttrekt. Voorzover Telekom op de verdere ontwikkeling van de d-box op kabelgebied een bijzondere invloed kan uitoefenen, zal zij er belang bij hebben deze ontwikkeling zodanig te beïnvloeden, dat haar monopoliepositie als exploitant van het technisch platform op kabelgebied gehandhaafd blijft. Hetzelfde geldt voor het licentiebeleid van BetaResearch.

(43) Bovendien gaat Telekom in haar stelling dat haar deelneming positieve gevolgen voor de mededinging zou hebben, ervan uit dat de bundeling van de digitale activiteiten van Bertelsmann en Kirch, die het voorwerp van de zaak-Bertelsmann/Kirch/Premiere vormt, voor goedkeuring door de Commissie in aanmerking komt. In samenhang met de onderhavige beschikking heeft de Commissie echter ook het parallelle concentratievoornemen Bertelsmann/Kirch/Premiere onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt verklaard. Dit bracht ook een verbod met zich van de aanvankelijk geplande 50 %-deelneming van CLT-UFA in BetaResearch, zoals uiteengezet in de aanmelding in de zaak-Bertelsmann/Kirch/Premiere. Goedkeuring van het onderhave concentratievoornemen, waarbij CLT-UFA, Kirch en Telekom de gezamenlijke zeggenschap over BetaResearch zouden verwerven, zou betekenen dat CLT-UFA toch nog de gezamenlijke zeggenschap over BetaResearch zou kunnen verwerven. Dit concentratievoornemen zou derhalve ertoe

leiden dat de twee enige aanbieders van betaaltelevisie gezamenlijk de decodeerdertechnologie, met inbegrip van het voorwaardelijketoegangssysteem, zouden controleren. Reeds hierom kan geen sprake zijn van enig positief gevolg van de onderhavige concentratie voor de mededinging.

c) **Conclusie**

(44) In het licht van het voorgaande kan worden verwacht dat de voorgenomen transactie Telekom een machtspositie van lange duur zal opleveren op de Duitse markt voor technische diensten voor betaaltelevisie via de kabel. Indien van een enkele markt voor technische diensten voor zowel kabel als satelliet wordt uitgegaan, leidt de onderhavige concentratie in samenhang met de parallelle concentratie Bertelsmann/Kirch/Premiere tot het ontstaan van een duopolie met een machtspositie op deze markt in het Duitstalige gebied. Duitsland is, gelet op het aantal kijkers, immers veruit het belangrijkste deel van dit gebied. Noch Telekom, noch BetaDigital zullen op deze markt enige concurrentie van betekenis ondervinden. Gelet op de gezamenlijke technologie en de vennootschapsrechtelijke vervlechting via BetaResearch zijn er geen redenen om aan te nemen dat Telekom en BetaDigital met elkaar zouden concurreren.

2. *De markt voor kabelnetten*

a) **Machtspositie van Telekom op kabelgebied**

(45) Zoals ongemerkt in overweging 26, zijn de kabelnetten op de bij kabeltelevisie betrokken netniveaus 3 en 4 overwegend in handen van Telekom. Derhalve moet worden aangenomen dat Telekom, ondanks de opheffing van het kabelnetmonopolie die inmiddels heeft plaatsgevonden en het feit dat er ten minste op netniveau 4 in belangrijke mate particuliere kabelexploitanten actief zijn, nog als voorheen over een machtspositie beschikt.

(46) Telekom zou ook over een machtspositie beschikken indien de relevante markt in de toekomst één enkele markt voor kabelnetten en rechtstreekse doorgifte via de satelliet zou omvatten. Zoals opgemerkt, zijn in Duitsland 18,5 miljoen huishoudens op het kabelnet aangesloten. Telekom controleert 16,5 miljoen van deze aansluitingen op netniveau 3. Daarentegen kunnen slechts 7 tot 9 miljoen huishoudens rechtstreeks via de satelliet televisie ontvangen. Om in Duitsland succesvol te zijn, moet een zender derhalve toegang hebben tot het kabelnet van Telekom, omdat slechts op deze wijze een voldoende aantal kijkers kan worden bereikt. Dit wordt bevestigd door het voorbeeld van DF1. Tot november 1997 werd het programma van DF1 niet via het kabelnet van Telekom doorgegeven. Dit wordt algemeen beschouwd als een van de redenen dat het aantal abonnees van DF1 ver achterbleef bij de verwachtingen.

(47) Op 24 november 1997 heeft de raad van bestuur van Telekom besloten dat het gehele kabelbedrijf, met inbegrip van het distributienet, diende te worden verzelfstandigd. Deze herstructurering was onder meer erop gericht de netten van Telekom in een of meer vennootschappen met andere partners onder te brengen. Het uiteindelijke plan, dat nog niet is vastgesteld, zal vanaf begin 1999 worden uitgevoerd. Het is derhalve nog niet in detail duidelijk op welke wijze en op welke termijn de voorgenomen herstructurering haar beslag zal krijgen. Evenmin staat vast of en wanneer ook derde ondernemingen in de kabelnetten van Telekom kunnen deelnemen.

b) **Versterking van de machtspositie van Telekom**

(48) De voorgenomen concentratie Deutsche Telekom/BetaResearch zal tot een versterking van de machtspositie van Telekom op kabelgebied leiden, zulks ten koste van de particuliere kabelexploitanten.

(49) De door de Commissie benaderde kabelexploitanten hebben vrijwel zonder uitzondering verklaard hun netten voor een zo groot mogelijke verscheidenheid van nieuwe diensten te zullen gebruiken. Deze diensten omvatten met name digitale televisie, Internet, multimediadiensten en telecommunicatiediensten, met inbegrip van spraaktelefonie. Volgens het onderzoek van de Commissie zou de uitvoering van deze plannen door de onderhavige concentratie in gevaar komen.

(50) Om de technische infrastructuur tot stand te brengen die voor het aanbieden van deze diensten via het kabelnet nodig is, zijn omvangrijke investeringen noodzakelijk. Alleen al op netniveau 4 worden deze investeringen geraamd op 150 tot 250 DEM per huishouden. Bovendien is de ontwikkeling van netniveau 4 slechts zinvol indien ook netniveau 3 hiertoe voldoende is uitgerust. Telekom heeft tot dusver geen blijk gegeven van enige bereidheid om een dergelijke operatie uit te voeren. Wanneer de particuliere kabelexploitanten de toegevoegde waarde van hun netwerk willen verhogen door extra diensten aan te bieden, moeten zij hun activiteiten tot netniveau 3 uitbreiden en hierdoor con-

current van Telekom worden. Dit is inmiddels wettelijk toegestaan, maar vergt wederom aanzienlijke investeringen.

(51) De particuliere kabelexploitanten zouden deze investeringen in de eerste plaats uit hun kernactiviteit televisie moeten bekostigen. Hiertoe zouden zij echter in staat moeten zijn om deel te hebben aan de keten van toegevoegde waarde die digitale televisie vertegenwoordigt. Wat het technische platform voor digitale betaaltelevisie betreft, is dit reeds uitgesloten omdat alleen Telekom het voorwaardelijketoegangssysteem voor doorgifte via de kabel zal aanbieden. Indien particuliere kabelexploitanten technische diensten voor betaaltelevisie via hun netten willen aanbieden, moeten zij in verband met de beoogde invoering van de Betatoegangstechnologie als digitale standaard een licentie voor het gebruik van deze technologie van BetaResearch verwerven. BetaResearch zal er echter economisch geen belang bij hebben om Telekom als een van haar moedermaatschappijen aan concurrentie bij het beheer van toegangscontrole op kabelgebied bloot te stellen. Nog belangrijker is evenwel de omstandigheid dat de met de voorgenomen concentratie nagestreefde distributiestructuur de particuliere kabelexploitanten een afzetmogelijkheid voor betaaltelevisie ontneemt. Telekom heeft in samenhang met de concentratie met betrekking tot digitale betaaltelevisie, evenals voor analoge betaaltelevisie, voor het model van een transparante doorgifte gekozen. Dit betekent dat Telekom afstand heeft gedaan van de mogelijkheid om zelf de afzet van de digitale programma's van Premiere te verzorgen. Hierdoor zullen particuliere kabelexploitanten niet in staat zijn een afzetkanaal te verwezenlijken waarbij zij ten opzichte van de eindgebruikers als aanbieders van digitale betaaltelevisie optreden. Dit zou zelfs bij de huidige kabelnetstructuur wel mogelijk zijn geweest in samenwerking met Telekom, indien Telekom zich niet tot een loutere transportfunctie voor digitale betaaltelevisie zou hebben beperkt. Bovendien kunnen de particuliere exploitanten slechts als aanbieders van betaaltelevisie optreden, indien zij hun activiteiten tot netniveau 3 uitbreiden. Evenzeer zouden deze kabelexploitanten zelf betaaltelevisie kunnen aanbieden, indien Telekom haar reeds genoemde herstructureringsplannen zou uitvoeren en haar kabelnetten zou onderbrengen in afzonderlijke vennootschappen waarin particuliere exploitanten zouden kunnen deelnemen. Al deze mogelijkheden zijn echter uitgesloten nu Telekom voor een transportmodel heeft gekozen.

(52) Met name wordt het voor particuliere exploitanten onmogelijk om naar netniveau 3 uit te breiden, omdat zij bij een transparante doorgifte de hiertoe noodzakelijke investeringen niet kunnen bekostigen. Nu Telekom voor dit model heeft gekozen, kunnen de particuliere kabelexploitanten niet langer zelf een eigen afzetkanaal naast dat van Premiere vormen. Het leeuwendeel van netniveau 3 is in handen van Telekom, zodat Premiere de particuliere kabelexploitanten de doorgifte van hun programma's kan weigeren zonder hiervan enige nadelen van betekenis te hoeven vrezen. De theoretische mogelijkheid van de particuliere exploitanten om doorgifte op netniveau 4 te weigeren, vormt geen werkelijk tegenwicht. Deze exploitanten zouden de blokkering van Premiere-programma's op den duur niet tegenover hun klanten kunnen rechtvaardigen. Dit zal te meer gelden naarmate digitale betaaltelevisie in de toekomst meer en meer zal uitgroeien.

(53) Hieruit volgt dat de keuze van Telekom voor een transportmodel het voor de particuliere kabelexploitanten onmogelijk heeft gemaakt een uitbreiding van hun activiteiten te financieren en dat een dergelijke uitbreiding derhalve naar het zich laat aanzien achterwege zal blijven. Hierdoor wordt de potentiële mededinging van de particuliere exploitanten op netniveau 3 uitgeschakeld en wordt de machtspositie van Telekom beveiligd en versterkt. Ook de aanpassing van het kabelnet aan nieuwe diensten wordt hierdoor verhinderd, zodat deze diensten voorlopig geen ingang zullen kunnen vinden. Dit leidt tot een verdere beperking van de concurrentiemogelijkheden van de particuliere exploitanten, ook op netniveau 4, en daarmee evenzeer tot een versterking van de machtspositie van Telekom op de markt.

c) **Conclusie**

(54) In het licht van het voorgaande valt te verwachten dat de verwerving van een deelneming in BetaResearch door Telekom en de overeenkomsten die Telekom in samenhang met deze concentratie met Bertelsmann en Kirch heeft gesloten, tot een aanmerkelijke beperking van de concurrentiemogelijkheden van particuliere kabelexploitanten en tot de uitschakeling van de potentiële mededinging op netniveau 3 zullen leiden. De distributiestructuur in het Duitse kabelnet die het resultaat van de concentratie zal zijn, maakt het onwaarschijnlijk dat de particuliere kabelexploitanten bij een afsplitsing van de kabelactiviteiten van Telekom bereid en in staat zullen zijn in de kabelnetten van Telekom deel te nemen. De concentratie zal derhalve waarschijnlijk leiden tot een versterking van lange duur van de machtspositie van Telekom op kabelgebied in Duitsland.

VI. DOOR DE PARTIJEN VOORGESTELDE VERBINTENISSEN

1. *Verbintenissen*

(55) Bij schrijven van 28 april 1998 en 4 mei 1998 hebben de partijen een reeks verbintenissen voorgesteld om de bezwaren tegen de voorgenomen concentraties Bertelsmann/Kirch/Premiere en Deutsche Telekom/BetaResearch weg te nemen. De volgende punten van deze voorstellen hebben mede betrekking op het onderhavige concentratievoornemen:

a) **Kabelexploitanten**

(56) De partijen bij de concentratie zijn bereid om bij de distributie met de kabelexploitanten samen te werken. Naast de werving van nieuwe klanten omvat deze samenwerking ook het verstrekken van inlichtingen en het verlenen van bijstand bij de commercialisering. De relaties met de cliënten blijft evenwel bij Premiere berusten. De kabelexploitanten ontvangen voor hun werkzaamheden een passende financiële vergoeding.

b) **BetaResearch**

(57) Telekom zal een technisch deskundigencomité instellen, dat openstaat voor alle ondernemingen die op het gebied van digitale televisie actief zijn. De aanbevelingen van dit comité zullen overeenkomstig de reeds bestaande overeenkomsten tussen Bertelsmann, Kirch, Telekom, ARD en ZDF ten uitvoer worden gelegd. De aandeelhouders van BetaResearch zijn bovendien bereid om tot 25 % van het aandelenkapitaal via een tussenholding beschikbaar te stellen voor derde ondernemingen. Aan deze 25 % zijn evenwel geen vetorechten verbonden. De bestaande vetorechten van Bertelsmann, Kirch en Telekom blijven bestaan. De leidende rol van Kirch bij, met name, de samenstelling van de raad van bestuur wordt door de partijen nogmaals onderstreept.

(58) BetaResearch zal elke afnemer, die voor zichzelf of voor derden versleutelingsdiensten wil verrichten, op grond van een algemeen toegankelijke standaardovereenkomst op verzoek een CA-licentie (dwanglicentie) verlenen. Indien geen overeenstemming wordt bereikt over de voorwaarden, met name met betrekking tot de licentievergoeding, zal een arbitrage-instantie hierover een definitieve uitspraak doen.

(59) BetaResearch verbindt zich ertoe tot eind 1998 de API („Application Programming Interface") van het d-box-net (de „native API") te publiceren en zich bij geschillen over de toekenning van licenties aan de uitspraak van een arbitrage-instantie te onderwerpen. Voorts verplicht BetaResearch zich ertoe de „native API" aan te vullen met de interface die de DVB tot norm dient uit te werken, zodra DVB deze norm heeft vastgesteld. Bovendien zal BetaResearch alle toekomstige DVB-normen overnemen.

(60) BetaResearch zal elke geïnteresseerde fabrikant een productielicentie verlenen tegen standaardvoorwaarden en zich bij geschillen over deze voorwaarden aan de uitspraak van een arbitrage-instantie onderwerpen. Voorwaarde voor de introductie op de markt van de betrokken decodeerders is dat BetaResearch deze eerst aan een „technical verification test" onderwerpt. Na twee tot drie jaar kan deze certificering ook door onafhankelijke derden worden verricht.

2. *Beoordeling*

a) **Kabelexploitanten**

(61) Het aanbod van de partijen beperkt zich tot een samenwerking met de kabelexploitanten bij de distributie. Hierdoor is de mogelijkheid voor de kabelexploitanten om zelf Premiere aan te bieden en daarmee een eigen klantenkring op te bouwen uitgesloten, evenals de mogelijkheid om het programmapakket te ontvlechten en zelf opnieuw samen te stellen. Voor de totstandbrenging van een alternatief programmaplatform door de kabelexploitanten is het ten minste noodzakelijk dat — afgezien van samenwerking met Telekom in verband met de huidige netstructuur — deze exploitanten de afzonderlijke programmapakketten van Premiere, en met name de „prime"-films en sportkanalen, zelf kunnen verwerven om deze vervolgens met kanalen van derden te bundelen en aan hun klanten aan te bieden.

b) **BetaResearch**

(62) Het aanbod van Telekom om een technisch deskundigencomité in te stellen, betreft slechts het voor derde ondernemingen openstellen van het reeds bestaande deskundigencomité waarin ARD en ZDF zetelen. Hierbij moet worden bedacht dat dit deskundigencomité zich op grond van de overeenkomst met ARD en ZDF weliswaar over technische ontwikkelingen dient te beraden, maar niet kan afdwingen dat zijn aanbevelingen worden overgenomen.

(63) Met de door de partijen voorgestelde mogelijkheid van participaties van derde ondernemingen in BetaResearch zou een zekere transparantie bij de besluitvorming over de toekomstige ontwikkeling van de technologie kunnen worden bereikt. Aangezien deze participaties evenwel beperkt zouden blijven tot ten hoogste 25 % en de tussenholding geen vetorecht zou krijgen, behouden Bertelsmann

en Kirch als aanbieders van betaaltelevisie met een machtspositie en Telekom als kabelexploitant met een machtspositie de gezamenlijke zeggenschap over BetaResearch en daarmee over de ontwikkeling van de techniek.

(64) De invoering van een dwanglicentie voor CA en een arbitrageprocedure voor de beslechting van geschillen over de voorwaarden, en met name over de hoogte van de licentievergoeding, kan er weliswaar in zekere mate toe bijdragen dat de toekenning van licenties aan derden op basis van nondiscriminatie geschiedt, maar deze verbintenis doet niets af aan het feit dat de ontwikkeling van de technologie waarvoor de licenties worden verleend, bepaald wordt door Bertelsmann, Kirch en Telekom. De verbintenis van BetaResearch om tot eind 1998 de API-interface van het d-box-net open te stellen en zich bij geschillen over de toekenning van licenties aan het oordeel van een arbitrage-instantie te onderwerpen, alsmede om de „native API" aan te vullen met de interface die door de DVB als norm wordt gekozen, zodra deze norm een feit is, is in wezen slechts een schriftelijke bevestiging van het voornemen dat de partijen reeds eerder kenbaar hadden gemaakt. De verbintenis van BetaResearch om elke geïnteresseerde fabrikant een productielicentie te verlenen tegen standaardvoorwaarden en zich bij geschillen over deze voorwaarden aan het oordeel van een arbitrage-instantie te onderwerpen, kan tot concurrentie bij de productie van decodeerders bijdragen. Deze verbintenis verandert evenwel niets aan het feit dat Bertelsmann en Kirch als aanbieders van betaaltelevisie en Telekom als kabelexploitant dankzij hun machtsposities de ontwikkeling van de decodeerdertechnologie bepalen.

c) **Samenvattende beoordeling**

(65) Met de voorgestelde verbintenissen bieden de partijen op het gebied van de techniek weliswaar een bepaalde mate van doorzichtigheid en zekerheid met betrekking tot de toegang tot de d-box-technologie. De partijen zijn echter niet bereid afstand te doen van hun uitsluitende zeggenschap over deze technologie, en met name over de verdere ontwikkeling daarvan. De voorgestelde verbintenissen bieden evenmin realistische kansen voor het ontstaan van een alternatief programma- en afzetplatform op kabelgebied. Het ontbreken van enige realistische kansen voor een alternatief programmaplatform ontkracht tegelijkertijd de toezeggingen met betrekking tot de techniek, althans wat de toekenning van licenties voor de toegangscontrole betreft, omdat zonder een alternatief programmaplatform ook geen alternatief technisch platform te verwachten valt.

3. *Verdere toezeggingen*

(66) Op 13 mei 1998 hebben de partijen hun eerdere voorstellen op de volgende punten aangevuld en uitgebreid:

a) **Kabelexploitanten**

(67) Naast de reeds aangeboden samenwerking bij de distributie zal Premiere de kabelexploitanten op bepaalde voorwaarden in staat stellen haar programma's aan te bieden en in zoverre een eigen klantenkring op te bouwen. Aanbieders van programma's voor vrij toegankelijke televisie („free tv"), betaaltelevisie („pay tv") en „pay-per-view" zijn in beginsel van deze mogelijkheid uitgesloten. De afzet is niet exclusief: Premiere en de kabelexploitanten concurreren bij de afzet van de Premiere-programma's. In beginsel wordt de klantenkring van elke partij bepaald door het aantal geworven abonnees. De gegevens over de door de kabelexploitanten geworven abonnees moeten Premiere echter voor haar abonneebeheersysteem ter beschikking worden gesteld, zodat Premiere deze klanten extra aanbiedingen kan doen en diensten (zoals „pay-per-view") en algemene klanteninformatie kan bieden. De kabelexploitanten zullen geen Premiere-programma's op „pay-per-view"-basis kunnen aanbieden.

(68) De kabelexploitanten moeten de Premiere-programma's in dezelfde combinatie als Premiere aanbieden. De ontvlechting van programma's binnen de afzonderlijke pakketten, maar ook binnen die Premiere-pakketstructuur, is niet geoorloofd. De kabelexploitanten kunnen de Premiere-pakketten echter wel met het eigen programma-aanbod uitbreiden. Daarnaast kunnen de kabelexploitanten programmapakketten en afzonderlijke programma's van derden aanbieden. Daar Premiere afziet van een koppeling van het basispakket aan het „prime"-pakket, hebben de klanten van de kabelexploitanten de mogelijkheid zich niet alleen op het Premiere-pakket, maar ook op het eigen basispakket van de kabelexploitant te abonneren. Het abonnement op dit basispakket mag echter geen voorwaarde zijn voor een abonnement op de Premiere-programma's. De prijs van de Premiere-pakketten voor de kabelexploitanten wordt vastgesteld overeenkomstig de prijs die Premiere op de kabelmarkt hanteert, met aftrek van de kosten die Premiere zich bespaart door de afzet uit handen te geven. De kabelexploitanten moeten d-box-decodeerders als die van Premiere te huur aanbieden en hiervoor Nokia-decodeerders gebruiken zolang de voorraad (1 miljoen decodeerders) strekt.

(69) De kabelexploitanten mogen de hun geboden vrijheid bij het kabelaanbod niet misbruiken door de

afzetcapaciteit voor de Premiere-programma's te doen krimpen, met andere woorden, zij moeten het Premiere-programmapakket in zijn geheel ter distributie overnemen. Zoniet, bestaat er geen enkele verplichting om het Premiere-programma ter distributie beschikbaar te stellen. Bij capaciteitsbeperkingen zijn Premiere en de kabelexploitanten aan de maatregelen van de media-instanties van de deelstaten gebonden of komen zij een andere objectieve procedure voor de capaciteitsverdeling overeen.

b) **Kabelnetten**

(70) Telekom heeft bovendien op 20 mei 1998 verklaard dat zij tot uiterlijk 31 december 1999 twee digitale kanalen op de hyperband ter beschikking van een potentiële derde programma-aanbieder zou houden. Bovendien is Telekom bereid gezamenlijk met de exploitanten van netniveau 4 de kabelcapaciteit op band IV uit te breiden op plaatsen waar herfinanciering voor de kabelexploitanten (van netniveaus 3 en 4) mogelijk is.

c) **BetaResearch**

(71) Wat de aangeboden mogelijkheid voor derde ondernemingen om via een tussenholding van BetaResearch te participeren betreft (zie overweging 57), zullen alle aandeelhouders (Bertelsmann, Kirch, Telekom en de tussenholding) gelijke rechten hebben. Voor de meerderheid bij stemmingen wordt uitgegaan van de wettelijke regelingen (geen bijzonder quorum). De eerdere bijzondere rechten van individuele aandeelhouders worden afgeschaft.

4. *Beoordeling*

a) **Kabelexploitanten**

(72) De nieuwe verbintenissen die de partijen hebben voorgesteld, bieden niet de voorwaarden voor het ontstaan van een alternatief programma- en afzetplatform en van een alternatief technisch platform op kabelgebied. De partijen zelf wijzen er in hun begeleidend schrijven op dat de partners voor een economisch zinvolle toepassing van deze afzetvorm thans op de Duitse markt niet aanwezig zijn of in elk geval in het verleden in geen enkel opzicht de bereidheid getoond hebben de noodzakelijke investeringen voor het aanleggen van de benodigde infrastructuur te plegen. Het is juist dat het met de huidige structuur van de kabelnetten voor de particuliere kabelexploitanten niet mogelijk is een programma- en afzetplatform en een eigen technisch platform tot stand te brengen.

(73) Zoals reeds opgemerkt in overweging 26, zijn de particuliere kabelexploitanten overwegend op netniveau 4 (aansluitnet, kabeleilandjes) actief. De netten op netniveau 3 (verbinding van kabelkopstation naar de perceelgrens) zijn vrijwel uitsluitend in handen van Telekom. De particuliere kabelexploitanten zijn derhalve op dit moment in de regel aangewezen op de diensten van telekom op netniveau 3. De particuliere kabelexploitanten kunnen zonder netniveau 3 echter geen alternatief programmaplatform tot stand brengen. Door de versplinterde exploitatie van het Duitse kabelnet en de positie van Telekom als vrijwel enige exploitant van de toevoernetten van netniveau 3 zijn de particuliere kabelexploitanten thans niet in staat een alternatief programmaplatform in concurrentie met Premiere aan te bieden.

(74) Telekom heeft in deze procedure geen bereidheid getoond met de particuliere kabelexploitanten samen te werken om een alternatief kabelplatform tot stand te brengen of hen ten minste in staat te stellen netniveau 3 te gebruiken. Telekom heeft weliswaar op 22 mei 1998 op de vraag hoe de scheiding tussen de niveaus 3 en 4 kan worden overwonnen, geantwoord dat, wat de vraag naar diensten van Telekom voor de totstandbrenging van een digitaal kabelplatform en een digitaal afzetplatform betreft, afzonderlijke overeenkomsten zouden worden gesloten tussen Telekom en de partijen die deze diensten verlangen (programmaaanbieders, exploitanten van netniveau 4). Wanneer de exploitanten van netniveau 4 dit zouden wensen, zou de technische en bedrijfsmatige scheiding van de netniveaus 3 en 4 volgens Telekom ook door de combinatie van diensten van exploitanten van beide niveaus tot stand kunnen komen. Deze verklaringen zijn echter dusdanig vaag en algemeen, dat zij onvoldoende grond bieden voor de verwachting dat de scheiding tussen de netniveaus 3 en 4 zal kunnen worden opgeheven ten behoeve van een programma- en afzetplatform van de exploitanten van netniveau 4. Met name wat de genoemde combinatie van de diensten van de exploitanten van de netniveaus 3 en 4 betreft, is niet aangegeven welke diensten Telekom en welke diensten de exploitanten van netniveau 4 zouden kunnen leveren en hoe de diensten van de exploitanten van de netniveaus 3 en 4 eigenlijk technisch en economisch zouden kunnen worden gecombineerd. Het blijft volledig onduidelijk, of de exploitanten van netniveau 4 een eigen toegang tot netniveau 3 zouden hebben, alsmede of zij met name ook een systeem van voorwaardelijke toegang zouden kunnen toepassen en hoe dit technisch mogelijk zou kunnen worden gemaakt. Gelet op de opmerkingen van Telekom moet er, derhalve als voorheen van worden uitgegaan dat Telekom in laatste instantie de benodigde technische diensten uitsluitend zelf wil verrichten en dat de exploitanten van netniveau 4 in dit opzicht afhankelijk van Telekom zullen blijven. Dit betekent met name ook dat het uitgesloten is dat een alternatief technisch platform zal ontstaan, omdat alleen Telekom het systeem van voorwaardelijke toegang van het kabelnet zal exploiteren. Naar alle waarschijnlijk-

heid zou het opheffen van de scheiding van de netniveaus 3 en 4 slechts na de herstructurering en privatisering van de Telekom-netten mogelijk zijn, wanneer de kabelnetten van Telekom zijn opgesplitst in regionale maatschappijen, waarin ook particuliere kabelexploitanten kunnen deelnemen. Over het tijdstip en de vorm van de herstructurering heeft Telekom echter geen bindende uitspraken gedaan. De herstructurering en privatisering zullen daarom waarschijnlijk eerst hun beslag krijgen wanneer Premiere wegens haar bereikte abonneebestand reeds een zo grote voorsprong heeft, dat alternatieve platformen nog maar moeilijk te verwezenlijken zullen zijn.

(75) Bovendien zullen de kabelexploitanten op grond van de voorgestelde verbintenissen ook niet in staat zijn met dezelfde concurrentiemogelijkheden als Premiere betaaltelevisieprogramma's aan te bieden, omdat zij niet als programma-aanbieders voor betaaltelevisie actief mogen zijn en dus bijvoorbeeld geen zelfgemaakte regionale programma's mogen aanbieden. Hun aanvullende aanbod beperkt zich veeleer tot de afzet van derde kanalen. Bovendien mogen de kabelexploitanten geen „pay-per-view"-programma's van Premiere distribueren en evenmin een eigen „pay-per-view-"-pakket samenstellen. Aangezien „pay-per-view"-rechten evenwel niet exclusief zijn, zou met „pay-per-view"-programma's het gemakkelijkst een zelfstandig aanbod van betaaltelevisie kunnen worden samengesteld. Bovendien moeten zij de Premierepakketten in dezelfde combinatie als Premiere aanbieden. Voor de wijze waarop de programma's zijn gecombineerd, hun belangrijkste actiemiddel, zouden zij dus volledig afhankelijk zijn van Premiere.

(76) Voorts moeten de kabelexploitanten hun abonneegegevens ter beschikking van Premiere stellen, zonder dat er overeenkomstige verplichtingen voor Premiere bestaan. Het prijsgeven van abonneegegevens is in de branche echter een zeer ongebruikelijke maatregel, die Premiere een aanzienlijke voorsprong op de concurrentie zal opleveren. De prijsvorming op basis van de verkoopprijs van Premiere met aftrek van de door de uit handen gegeven distributie bespaarde kosten, bergt het gevaar in zich dat de Premiere-programma's niet op economisch verantwoorde wijze door de kabelexploitanten kunnen worden gedistribueerd. Het is volledig onduidelijk wie de hoogte van de bespaarde kosten bepaalt en volgens welke criteria deze worden gedefinieerd.

b) **Kabelnetten**

(77) Het reserveren van twee digitale kanalen op de hyperband voor derde programma-aanbieders kan weliswaar theoretisch door de extra capaciteit ertoe bijdragen dat het aanbieden van concurrerende programma's mogelijk wordt, maar biedt op zich geen mogelijkheden voor het ontstaan van een alternatief programmaplatform op kabelgebied, alleen al omdat de reservering in de tijd beperkt is. Het lijkt buitengewoon moeilijk om binnen een periode van slechts anderhalf jaar een alternatief programmaplatform tot stand te brengen. Aangezien particuliere kabelexploitanten die Premiereprogramma's willen distribueren, bovendien niet zelf betaaltelevisie mogen aanbieden, moeten zij zich ertoe beperken derde kanalen aan te bieden en worden zij hierdoor aanzienlijk beperkt in hun mogelijkheden om een programmaplatform tot stand te brengen dat van de twee kanalen gebruik zou kunnen maken. Anderzijds zou een programma-aanbieder, die op basis van 25 % van de betaaltelevisierechten een programmaplatform wil creëren, niet vóór het jaar 2000 van deze rechten gebruik kunnen maken. Overigens zou een programma-aanbieder die de beide kanalen wil gebruiken een overeenkomst voor tien jaar moeten sluiten, hoewel hij slechts tot eind 2002 toegang heeft tot de door de partijen aangeboden 25 % van de betaaltelevisierechten uit hoofde van de output deals. De verdere door Telekom in het vooruitzicht gestelde extra capaciteit door de uitbreiding van band IV is in geen enkel opzicht concreet uiteengezet en moet in zoverre slechts als een algemene intentieverklaring worden opgevat.

c) **BetaResearch**

(78) De verbintenis dat alle aandeelhouders van BetaResearch, waaronder de tussenholding voor derden, gelijke rechten zouden krijgen, zou in beginsel de mogelijkheid bieden om het probleem van de bepalende invloed op de technologie van de programma-aanbieders op te lossen. Indien er geen vetorechten voor de aanbieders van betaaltelevisie CLT-UFA en Kirch meer zouden gelden, en alle aandeelhouders gelijke rechten zouden hebben, zijn in de organen van de vennootschap formeel gezien wisselende meerderheden mogelijk. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de aandeelhouderskring van BetaResearch slechts uit vier aandeelhouders bestaat, omdat derden slechts via een tussenholding kunnen participeren. Besluiten bij meerderheid kunnen derhalve slechts met instemming van minstens drie van de vier aandeelhouders worden genomen. Dat betekent dat CLT-UFA en Kirch gezamenlijk steeds besluiten kunnen blokkeren en derhalve als voorheen in staat zijn om hun belangen te doen gelden door te verhinderen dat besluiten worden genomen die tegen hun belangen indruisen. De tussenholding voor derde ondernemingen zou daarentegen haar belangen tegenover de aanbieders van betaaltelevisie CLT-UFA en Kirch slechts gezamenlijk met Telekom kunnen behartigen door samen tegen CLT-UFA en Kirch te stemmen, waardoor geen meerderheidsbesluit genomen kan worden. Het ligt echter voor de hand dat de belangen van Telekom, die de technische

diensten voor betaaltelevisie zal verrichten op basis van de d-box-technologie, eerder overeenstemmen met die van CLT-UFA en Kirch dan met die van de tussenholding voor derde ondernemingen. Dit houdt in dat de mogelijkheden die CLT-UFA en Kirch als aanbieders van betaaltelevisie en Telekom als kabelexploitant aan hun machtspositie ontlenen om de technologie en de verdere ontwikkeling daarvan gezamenlijk te bepalen weliswaar formeel worden ingeperkt, maar in de praktijk zullen blijven voortbestaan.

d) **Samenvattende beoordeling**

(79) Uit het voorgaande volgt dat de voorgestelde verbintenissen ook in de aangevulde versie niet toereikend zijn om de bestaande bezwaren uit het oogpunt van de mededinging weg te nemen. De voorgestelde verbintenissen doen namelijk geen realistische mogelijkheden voor het creëren van een alternatief programma- en afzetplatform van de particuliere kabelexploitanten op het kabelnet ontstaan. Dit betekent echter ook dat het uitgesloten is dat een alternatief technisch platform op het kabelnet tot stand zal kunnen worden gebracht, omdat alleen Telekom het systeem van voorwaardelijke toegang op het kabelnet zal exploiteren. De openstelling van de kring van aandeelhouders van BetaResearch voor derden en de gelijktijdige afschaffing van de bijzondere rechten en vetorechten die de reeds aanwezige aandeelhouders genoten, is een belangrijke toegeving, omdat daardoor de structureel vastgelegde bepalende invloed op de technologie en de verdere ontwikkeling daarvan wordt opgeheven. Aangezien zonder de mogelijkheid van een alternatief programmaplatform echter ook geen alternatief technisch platform zal ontstaan, is de verbintenis met betrekking tot BetaResearch ook in combinatie met de overige reeds door de partijen voorgestelde verbintenissen betreffende de toegang tot licenties voor voorwaardelijke toegang, API en productielicenties niet toereikend om een duurzame machtspositie van Telekom voor het verrichten van technische diensten voor betaaltelevisie op het kabelnet en een duurzame versterking van haar machtspositie op het kabelnet ten koste van de particuliere kabelexploitanten te verhinderen.

VII. SAMENVATTING

(80) In het licht van het voorgaande moet worden aangenomen dat de voorgenomen concentratie zal leiden tot het ontstaan of versterken van machtsposities waardoor de daadwerkelijke mededinging in een wezenlijk deel van de Gemeenschap in aanmerkelijke mate wordt belemmerd. De concentratie moet derhalve op grond van artikel 8, lid 3, van de concentratieverordening onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt worden verklaard,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

De aangemelde concentratie, waarbij Deutsche Telekom AG, CLT-UFA SA en Beta-Technik GmbH de gezamenlijke zeggenschap zouden verwerven over BetaResearch Gesellschaft für Entwicklung und Vermarktung digitaler Infrastrukturen mbH, wordt onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en met de werking van de EER-Overeenkomst verklaard.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot:

Deutsche Telekom AG
Postfach 2000
D-53105 Bonn

CLT-UFA SA
Boulevard Pierre Frieden, 45
L-2850 Luxemburg

BetaTechnik GmbH
Betastraße 1
D-85774 Unterföhring.

Gedaan te Brussel, 27 mei 1998.

Voor de Commissie

Karel VAN MIERT

Lid van de Commissie